

ΜΕΤΑΞΥ ΜΥΘΟΥ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Αχιλλέας, υπό το πρίσμα του Ομήρου

Ο Όμηρος μέσα σε 51 ημέρες -τις τελευταίες του πολέμου- προσπαθεί να ικνηλατήσει την προσωπικότητα του Αχιλλέα παρασύροντας τους αναγνώστες, ανά τους αιώνες, να ανακαλύψουν τον μεγάλο ήρωα της ελληνικής μυθολογίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος, ο οποίος κουβαλούσε πάντα μαζί του ένα αντίγραφο της Ιλιάδας, για να μπορεί να καθοδηγείται από τον αγαπημένο του ήρωα. Παρά το γεγονός πως η Ιλιάδα πραγματεύεται την οργή (μῆνιν) του Αχιλλέα εναντίον του βασιλιά Αγαμέμνονα, το περιεχόμενο της Ιλιάδας είναι πολύ ευρύτερο, αφού δεν αφιερώνεται όλο το έπος σε αυτήν, αλλά την ίδια στιγμή η απουσία ή η παρουσία του Αχιλλέα καθώς και οι αποφάσεις του, καθορίζουν τις εξελίξεις του έπους.

Ευαγγελία Δημοπούλου
Ιστορικός - Αρχαιολόγος

φέρνει να απωθήσει τις δυνάμεις των Τρώων πολεμώντας με γενναιότητα, αλλά σκοτώνεται στη μάχη από τον Έκτορα. Τα νέα του θανάτου του φίλου του φτάνουν στον Αχιλλέα και τον ρίχνουν σε βαρύ πένθος. Η οργή κυριεύει τον ήρωα για τον θάνατο του Πάτροκλου και γίνεται το κύριο κίνητρο για τον Αχιλλέα να επιστρέψει στο πεδίο της μάχης. Γι' αυτόν τον σκοπό ζητάει από τη μητέρα του, Θέτιδα, να μεσολαβήσει στον Ήφαιστο, τον τεχνίτη των θεών, ώστε να του κατασκευάσει καινούρια όπλα. Ανάμεσα τους ιδιαίτερη μνεία γίνεται στην ασπίδα του, η οποία περιγράφεται διεξοδικά. Η ασπίδα ανάμεσα από την εικόνα του σύμπαντος στο κέντρο και του Ωκεανού στην περιφέρεια περιέχει μία σειρά σκηνών οι οποίες χαρακτηρίζονται από αντιθέσεις. Απεικονίζονται δυο πολιτείες, η μια περιέχει ειρηνικές σκηνές, δηλαδή έναν γάμο και μια

Όταν ο Αχιλλέας αναγκάζεται να παραχωρήσει τη Βρισηίδα στον Αγαμέμνονα ως αντικαταστάτρια της Χρυσίδιας, αποσύρεται από τη μάχη, αφού αισθάνθηκε προσβεβλημένος από την ενέργεια του Αγαμέμνονα. Η μῆνις του ήταν τόσο μεγάλη που παρακάλεσε τη μητέρα του Θέτιδα να μεσολαβήσει στον Δία για να προσφέρει συνεχείς επιτυχίες στις πολεμικές επιχειρήσεις των Τρώων. Οι αδυσώππτες μάχες αφήνουν τους Έλληνες αποδυναμωμένους με πολλούς ήρωες να χάνουν τη ζωή τους και το στρατόπεδο των Αχαιών να βρίσκεται σε απελπιστική κατάσταση. Την 25^η ημέρα ο Αγαμέμνονας, αποδεχόμενος τη δεινή θέση των Ελλήνων δηλώνει έτοιμος να επανορθώσει αμέσως, προσφέροντας πολλή και πλούσια δώρα και αποφασίζει να στείλει πρεσβεία στον Αχιλλέα· την οποία θα αποτελούσαν ο Οδυσσεύς, ο Φοίνικας, ο Αίαντας και δύο κήρυκες. Ο ήρωας υποδέχεται με χαρά τους παλιούς του συντρόφους οι οποίοι του ζητάν να επιστρέψει στη μάχη και τον πληροφορούν πως ο Αγαμέμνονας του δίνει πλούσια ανταλλάγματα. Ο Αχιλλέας αρνείται κατηγορηματικά και απορρίπτει τα δώρα, δηλώνοντας παράλληλα πως θα εγκαταλείψει την Τροία και θα επιστρέψει στη Φθία, παροτρύνει μάλιστα τον δάσκαλο του, Φοίνικα, να αποχωρήσει μαζί του. Ο πιστός του σύντροφος Πάτροκλος, παρακολουθώντας τη συντριβή των συντρόφων του, πείθει τον Αχιλλέα να του επιτρέψει να οδηγήσει τον στρατό των Μυρμιδόνων ξανά στη μάχη φορώντας τα άρματα του Αχιλλέα, ώστε να νομίζουν οι Τρώες πως είναι ο ίδιος ο Αχιλλέας. Ο Πάτροκλος κατα-

δίκη, ενώ η άλλη, είναι πολιορκημένη από δύο στρατούς. Αλλού απεικονίζει σκηνές από τη γεωργική ζωή, θηρισμός, τρύγος και από την κτηνοτροφική, μια επίθεση λιονταριών σε αγέλη βοδιών και ένα βοσκότοπο με κοπάδι προβάτων και στο τέλος μια σκηνή χορού από νέους και νέες με ρούχα γιορτινά κοντά σ' έναν τραγουδιστή. Έτσι, με την καινούρια του πανοπλία, επιστρέφει στη μάχη με μοναδικό σκοπό να εκδικηθεί τον θάνατο του αγαπητού του φίλου σκοτώνοντας τον υπαίτιο, δηλαδή τον Έκτορα. Η μητέρα του Θέτις, προσπαθεί με μία ύστατη προσπάθεια να τον μεταπείσει επιστημαίνοντας του ότι αυτό θα του κοστίσει τη ζωή. Ο ήρωας φυσικά είναι ανένδοτος και βγαίνει στο πεδίο της μάχης κατατροπώνοντας τον Έκτορα. Μετά από την θριαμβευτική νίκη του έναντι του αντιπάλου του, ο Αχιλλέας σέρνει το νεκρό σώμα γύρω από τα τείχη της Τροίας δεμένο πίσω από το άρμα του, πανηγυρίζοντας τη νίκη του κακοποιώντας το βάνησά. Ο Πρίαμος πηγαίνει στο στρατόπεδο των Αχαιών με πλούσια δώρα, για να ζητήσει από τον Αχιλλέα να του δώσει το σώμα του Έκτορα, για να το θάψει μ' όλες τις πρέπειτιες τιμές, με τον Αχιλλέα να του φέρεται με τον δέοντα σεβασμό και φυσικά να του παραχωρεί το σώμα του νεκρού παιδιού του. Κάπως έτσι, ολοκληρώνεται το έπος που ύμνησε τον μεγάλο ήρωα, χωρίς να αναφέρει κάπου το τέλος του ήρωα, αλλά να το υπονοεί, αφού η μοίρα της Τροίας ήταν αλληλένδετη με αυτή του Αχιλλέα, δηλαδή το τέλος της θα σήμαινε τον θάνατο του θρυλικού Αχιλλέα.

MINIMALIA MEMORIALIA 66
Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ ΤΗΣ ΧΕΛΩΝΑΣ

Γράφει ο Παν. Γεωρ. Δημάκης, Υπεύθυνος Ιστορικού Αρχείου Δήμου Αμφικλείας Ελατίας • Email: pgdimakis@gmail.com

Παράξενη η φετινή Πρωτομαγιά, σαν μαγεμένη στάθηκε, σε αναμνήσεις και αναστοχασμούς, καλώντας το νοητικό φορτίο, των εγκεφαλικών νευρώνων, να αναλύσει, το παλιμψηστο πεδίο, σε εικόνες, μύθους και θρύλους, να ταξιδέψει στον ονειρικό χρόνο, συνδέοντας και αποσυνδέοντας, μνήμες και γεγονότα, πού πλέουν στις χιλιετίες, σε κυματισμό, πού τότε τα ανεβάζει και πότε, τα καταποντίζει αναλλοίωτα και στιλπνά, ως αρμόζει στους ευλαβουμενους, την ιστορική αλήθεια, πού δεν παραλλάσσεται, δεν αλλοιώνεται και δεν λησμονεί.

Ας δούμε το Μαγιάτικο πρωινό, ξανά το μονοπάτι, των ποιμένων, των αγροτών και των ξυλοκόπων, πού ανεβαίνουν, προς το Σιδηρόπορτο, διασχίζοντας την ρημαγμένη, λεηλατημένη, λιθολογημένη πόλη, την Ελάτεια, την πρωτεύουσα των Φωκίων, από τις επιδρομές και τις καταδρομές, αιώνων, πού μόνο η αύρα της ιστορίας πνέει, πάνω της, και, έχει σκεπαστεί, από την σοφία της Φύσεως, πού απεχθάνεται τα κενά, μ' αυτόν τον εξαίσιο, πράσινο μανδύα, κεντημένο με αγριολούλουδα, αρωματικά βότανα και διάσπαρτα, σπόρια και αποκόμματα, τού απωλεσθέντος μεγαλείου της.

Φθάνοντας, στής Ψείρας τα βράχια, αριστερά, θα σταθούμε στο σημείο, πού είναι ορατή η προϊστορική οχύρωση, φωτό 1, ακολουθώντας το μονοπάτι, πού θα μάς φέρει στην κορυφή της Ακρόπολης, με θέα και επισκόπηση, όλης της κοιλάδας, τού μέσου ρού του Κηφισού και των Ελατικών Πεδίων. Μέγα διοικητικό κέντρο επί Φιλίππου, Μακεδόνων και Ρωμαίων, επί Τίτου Φλαμινίου, ιονεί πρωτεύουσα, libera et Immunis, Έδρα και Αρχείο του Κοινού των Φωκίων, με στρατηγούς αυτοκράτορες, Άρχοντες, Βουλή και βουλευτές, δικαστές, νομοθέτες, χειροσκόπους και λιθογράφους και ευγενείς, πού παρεθταν σειρήνεια δείπνα...και άλλα. (Βλ. Αρχ. Συλλογή.)

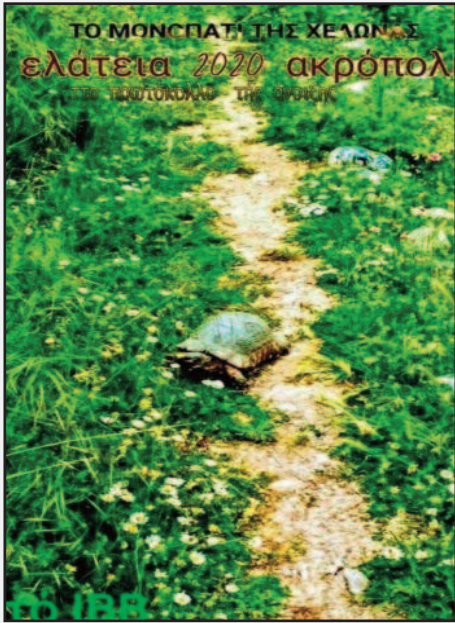
Η οχύρωση στην Β.Δ. πλευρά με υπολείμματα πελασγικού τείχους και με δέσμες αρωματικών βοτάνων.

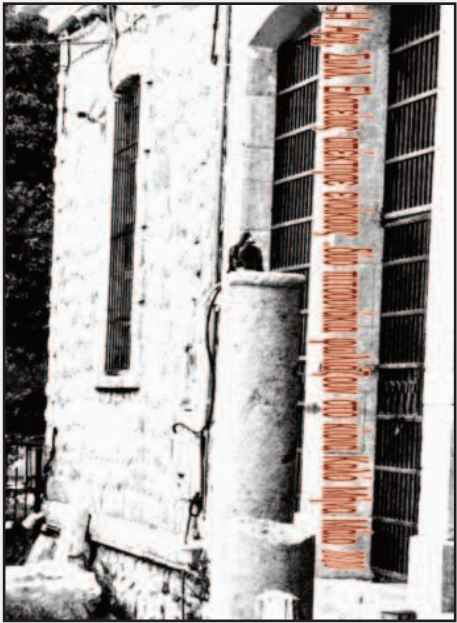
Πλήθος εντόμων επικονιάζει τα άνθη, Η Φύσις σε αναγεννητικό οργασμό, προετοιμάζει την βιοποικιλότητα, ως αρμόζει στους κρίκους της ζωής.

Το τραπεζοειδές επίπεδο, της πανάρχαιας Φωκικής Ακρόπολης, διασώζει, δείγματα κατασκευών και βραχο σχηματισμούς, πού περιμένουν, να διηγηθούν το αφήγημα των, πού αποτυπώνεται υπαινικτικά στην επιφάνεια.

Στην νότια κλιτύ, μία χελώνα ακολουθεί ευτυχισμένη, αδιάφορη για τα έργα ανθρώπων, το χλωρό μονοπάτι, πού ελίσσεται κατηγορίζοντας, προς το Στοιχειό και το κρεβάτι τού Διάκου και την Δροσοπηγή...με τα καβούρια, να διαγκωνίζονται με τα νερόφιδα και το πλήθος των πολύχρωμων εντόμων.

Στο υπέροχο λιθόκτιστο κτίριο, που στεγάζεται η Αρχαιολογική Συλλογή Ελατίας, υπάρχουν τα διασωθέντα δείγματα, τού Κοινού των Φωκίων, αλλά και των προελληνικών οικισμών, πού ανέδειξαν την Ελάτεια, σε δείγμα αγροτοποικιμικού νεολιθικού οικισμού.... και άλλα πολλά επί τόπου...